

Personalitati Romane Peste Hotare

Datorita posibilitatii de a circula in jurul lumii, atat ca valuta, cat si ca obiect de colectie, banii au devenit un mijloc de promovare a patrimoniului statal. Suntem obisnuiti sa vedem pe bancnotele si monedele lumii, surprinse, atat momente ce amintesc de gloria statului emitent cat si valori artistice sau culturale. Emiterea de moneda fiind rezervata statului, toate tarile au profitat prin a-si prezenta in "imagini oficiale" cultura, civilizatia sau fauna.

Ca recunostinta a activitatii lor, multe tari au facut o moda in a "imprumuta" valori si a le prezenta pe monedele proprii. Ca exemplu, persoana cea mai des "imprumutata" a fost Papa Ioan Paul al II-lea. Dar intalnim si sefi de stat, savanti, astronauti sau personaje de film, fiind acoperite toate domeniile de activitate.

Astfel avem placuta surpriza de a intalni si romani "imprumutati".

Foto 1

Probabil nu mica a fost mirarea numismatilor romani, cand in 1989 descopera pe moneda de 1 Rubla pe Mihai Eminescu (foto 1). Momentul aparitiei nu este chiar o intamplare daca este sa tinem cont de faptul ca anul 1989 a fost declarat

de catre UNESCO - Anul M. Eminescu. De asemenea, URSS nu este la prima "imprumutare" a unei personalitati, avand printre predecesori pe: Engels; Niyazi; Shevchenko (desi ultimii doi apartineau statelor sovietice); s.a. Chiar daca proiectul acestei monede apartine oficialitatilor din Chisinau, este demn de remarcat aprobarea acestui proiect, Eminescu fiind unul din putinii "latini" prezenti in numismatica rusa.

Putem afirma fara nici un dubiu ca Republica Moldova a adus o contributie foarte mare la prezentarea personalitatilor romanesti in numismatica moderna. Faptul ca este un teritoriu strans legat de istoria si cultura romaneasca, cat si putinele personalitati autohtone, i-au facut sa "imprumute" o mare parte de valori romanesti. Dar, in cazul lor, trebuie sa tinem cont ca majoritatea au avut o legatura cu Moldova.

Orice persoana, care are ocazia sa-i treaca prin mana bancnote emise de Banca Nationala a Moldovei (BNM), va remarca pe domnitorul Stefan cel Mare pe toate bancnotele. Cultul pentru Stefan s-a rasfrant atat asupra bancnotelor actuale cat si asupra celor iesite din circulatie (foto 2).

Cupiurile se disting intre ele printr-o paleta larga de culori, pe reversul acestora aflindu-se cladiri din spatiul moldovenesc. Acum se afla in circulatie bancnote cu valorile de: 1, 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500 si 1000 Lei, cu milesimul intre 1992 si 2003.

Incepand cu anul 1996, BNM incepe o colaborare cu Monetaria Cehiei si Monetaria Statului din Romania, rezultand peste 40 de emisiuni comemorative, monede cu valoarea nominala cuprinsa intre 10 si 100 Lei.

Opinie

Romania este una din putinele tari care nu are nici o revista pentru colectionari, nici macar site-uri prea bune.

O asemenea revista nu exista si pentru ca multi au asteptat ca altii sa o faca. Noi ne-am saturat sa asteptam, asa ca am facut-o chiar noi. Vom incerca sa avem materiale din cat mai multe domenii. De aceea va rugam pe voi, cititorii acestei reviste, sa ne trimiteti orice articol despre monede, bancnote, decoratii, timbre, actiuni, jetoane, insigne, uniforme sau orice alt domeniu.

Foto 2

Executate in conformitate cu cerintele internationale din numismatica, cu tehnologia proof si tiraje inferioare (intre 250 - 1000 buc.), au fost foarte bine primite pe piata internationala, multe din tiraje epuizandu-se cu repeziciune.

Romanii prezenti pe aceste monede sunt: Mihai Eminescu, Alexandru cel Bun (2000); Vasile Alecsandri, Constantin Brancusi (2001); Dimitrie Cantemir, Miron Costin (2003); Mitropolitul Dosoftei, Stefan cel Mare (2004); Burebista, Grigore Ureche (2005) (foto 3).

Foto 3

In mod sigur cea mai mare surpriza, pentru noi, vine din partea Transnistriei. Desi este stat controversat, fara prea multe recunoasteri internationale, Banca Republicana a Transnistriei se afla la a treia serie de bancnote.

Foto 4

Astfel, printre cupiurile in circulatie (seria 2000), pe valoarea de 100 Ruble Transnistrene, gasim pe domitorul Dimitrie Cantemir (foto 4). Figura ilustra a inceputului de secol XVII, bun prieten al tarului Petru cel Mare, a fost repede adoptat in 1711 de catre poporul rus. Faptul ca Transnistria l-a asezat alaturi de tarista Ecaterina a II-a si poetul ucrainian Taras Shevchenko nu poate decat sa ne onoreze.

Desi pe multi dintre noi ar putea sa deranjeze prezenta romaneasca peste hotare, afirmand ca ne sunt furate valorile, va trebui sa vedem in aceasta un mijloc de publicitate. Dar pentru aceasta va trebui sa fie promovate si de organizatiile romanesti, pentru a nu afla din alte surse despre "cneazul" Cantemir, sau "artistul moldovean" Brancusi.

Autor: Iulian Lipovanu

Ordinul Tudor Vladimirescu

Ordinul Tudor Vladimirescu a fost instituit pe 13 aprilie 1966, prin Decretul nr. 272 publicat în Buletinul Oficial nr. 16. Putea fi conferit atât militarilor cât și civililor și cetățenilor străini. Se acorda celor care "prin participarea la lupta revoluționară au adus o contribuție însemnată la castigarea libertăților democratice și la instaurarea socialismului".

Ordinul era organizat pe cinci clase. Clasa 1 este din argint și este făcută din trei elemente. Centrul este rotund și conține bustul lui Tudor Vladimirescu privind spre stânga și inscripția circulară "1821 - Tudor" în stânga și "Vladimirescu" în dreapta. Centrul este înconjurat de 10 manunchiuri de raze cu lungime neregulată. O cunună de lauri cu 14 briliante uneste cele 7 manunchiuri din partea de jos. Lățimea ordinului este de 65.5 mm și înălțimea de 69 mm.

Clasa a doua are același design ca și prima dar este confecționată din tombac, nu are briliante și nici cunună de lauri. Clasa a treia este din tombac argintat, bustul lui Tudor Vladimirescu din medalioul central fiind înconjurat de email verde. Clasa a patra este la fel ca a treia dar emailul din medalioul are culoarea roșie. La clasa a patra emailul este portocaliu, ordinul fiind din tombac suflat cu bronz.

Mai exista și o variantă a primelor două clase. Unul din foștii directori ai Monetariei susține că doar câteva exemplare de acest tip au fost acordate la scurt timp după instituirea ordinului. În cazul acestei variante, Tudor Vladimirescu privește în partea dreaptă și textul este scris pe o bandă cu lățimea de 2 mm care înconjoară medalioul central cu diametrul de 20 mm.

A existat și o variantă diplomatică a ordinului, cu cinci clase. Clasa 1 arată la fel ca varianta normală, doar că are înălțimea de 51 mm și lățimea de 41 mm iar centrul este din argint aurit, cu diametrul de 18 mm. Celelalte clase sunt identice cu cele normale dar au dimensiuni mai reduse (51x41mm).

Numarul aproximativ al Ordinelor acordate:

Clasa 1 - Aur și diamante - 3 (marcate)

Argint aurit - 150

Clasa 2 - Aur și diamante - 10 (marcate)

Tombac - 250

Clasa 3 - Argint - 50 (marcate)

Tombac argintat - 1000

Clasa 4 - Tombac argintat - 2000

Clasa 5 - Tombac suflat cu bronz - 3500

Versiunea diplomatică

Clasa 1 - 30, aur și diamante - 3

Clasa 2 - 40

Clasa 3 - 50

Clasa 4 - 50

Clasa 5 - 50

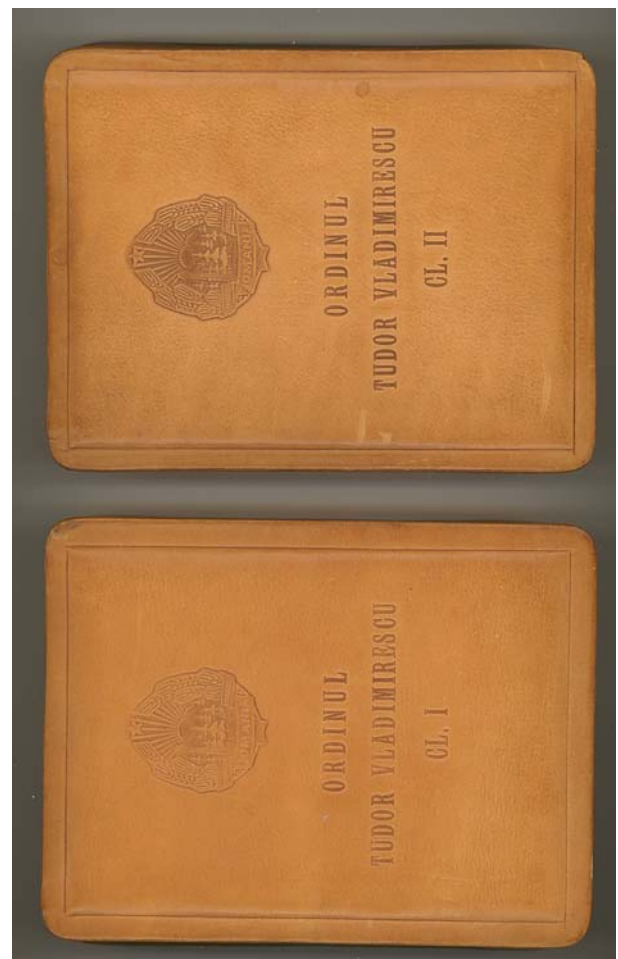
Ordinul Tudor Vladimirescu era al treilea ordin al RSR ca

importantă, după Ordinul Steaua RSR și Ordinul 23 August. Acordarea ordinului era însoțită de recompense în bani: 2500 lei pentru Cl. 1, 2000 lei pentru Cl. 2, 1500 lei pentru Cl. 3, 1000 lei pentru Cl. 4 și 500 lei pentru Cl. 5. Persoanele decorate cu Clasa 1 primeau și o lună de concediu în plus, iar cei decorati cu Clasa 2 primeau două săptămâni.

Nu au fost observate numere de serie. Singurele marcaje au fost observate pe exemplarele din aur sau din argint. Marcajele sunt "MS" pentru Monetaria Națională și marcajul pentru aur (profilul unui bărbat privind în stânga). Marcajele sunt aplicate pe revers și pe acul de prindere.

Informațiile despre variante și mai ales cele despre exemplarele din aur au fost obținute de la Mark și Carmen Paterson. Mark și Carmen au studiat arhivele existente la București și au discutat personal cu foști directori ai Băncii Naționale și Monetariei și alți foști demnitari comunisti.

Autor: Charles H. Pankey, tradus de Dragos Baldescu
Copyright April 2006 Orders and Medals Society of America
and Charles H. Pankey All rights reserved.

Cutii pentru Cl. 1 și 2 din aur cu diamante

Exemplare din aur cu diamante si o varianta timpurie

Exemplare timpurii si versiunea diplomatica

Cu Privire la Autenticitatea unor Realizări din Perioada de început a Medalisticii Iesene

Cititorii care au avut răbdarea să parcurgă rândurile dedicate de noi medaliilor francmasonice (1) au observat că Iasul are întâietate în reflectarea medalistică românească. Dacă realizărilor din timpurile lui Mihai Viteazul și ale lui Constantin Brâncoveanu, cercetătorii oscilează în a le acorda calitatea de realizări monetare, deci monezi, fie acestea și cu caracter ocazional, și realizări medalistice, primelor medalii care reflectă realități iesene, nu li se poate acorda decât calitatea de medalii, și implicit de prime medalii românești. Menționăm că nu luăm în calcul situația specifică din Transilvania.

Fig 1 av

Fig 1 rv

Prima medalie (argint, 54mm), are pe avers, în legenda SI SCOLPI / LA PRESENTE MEDAGLIA / IN MEMORIA / DELLA NUOVA LOGGIA MILITARE / DI MARTE, /STABILITA DAI FRAMASSONI / NELLA CITTA DI IASSI, / IL XXIX APRILLI / L'ANNO / MDCCLXXII, data și locul unde s-a înființat loja militară francmasonică Zeul Marte (fig. 1av) iar Zeita Minerva de

pe revers confirmă, dacă mai era necesar, cu ajutorul unui instrument de scris, locul, ziua și anul înființării lojii, JASY / D 29 Ap / 1772 (fig. 1rv). În exergă ni se comunică numele gravorului de la Monetăria din Sadagura: F, urmat de trei puncte dispuse vertical, COMSTADIUS F.

Este vizibil că două elemente ale medaliei comunică, implicit, faptul că Iasul are întâietate în reflectarea medalistică românească.

Este cunoscut că, în perioada ei de început, medalistica secolului al XIX-lea reflectă în special realități din Muntenia, din București în special, dar și din Moldova, respectiv din Iași, numai că de la începutul secolului al XX-lea, asupra acestora din urmă va plana incertitudinea autenticității, lansată de Corneliu Secăseanu (2), care relua ideea lui Kirmis, interesantă de altfel, a medaliilor neautentice, din care se discern: false (copii după exemplare autentice), falsificate (refacerea unei opere medalistice cu imixțiuni în reprezentări sau în legende) și inventate (creații târzii, care, desi sunt realizate după un mare număr de ani de la consumarea unui eveniment, lasă să se înțeleagă că sunt creații de epocă).

Prima medalie din secolul al XIX-lea referitoare la Iași (fig.2av și 2rv), care marchează începutul medalisticii moderne în această parte de țară românească, este realizată în anul 1838, cu ocazia împlinirii a trei ani de la înființarea Academiei Mihăilene. Desi modestă din punct de vedere al concepției și realizării artistice și considerată ca o plămuire mai târzie, fapt despre care vom discuta mai jos, medalia rămâne prima consemnare în metal a unui eveniment cultural de mare răsunet în viața Iasului și a Moldovei.

Fig 2 av

Fig 2 rv

Până la actul Unirii din 1859, încă trei medalii se referă la viaa a Iasului. Două dintre acestea, bătute în anii 1840 și 1842, sunt dedicate lui Mihail Grigore Sturza și marchează începutul obiceiului realizării în străinătate a unor medalii ce reflectă realități românești. Cea de a treia immortalizează vizita compozitorului și pianistului Frantz Liszt, în capitala Moldovei, în ianuarie 1847.

La sfârșitul anului 1846 și începutul celui următor, vizitează Principatele Române compozitorul și pianistul Franz Liszt, ocazie cu care concertează la 9/21 decembrie în sala „Momolo” din București și la 11 ianuarie următor în Teatrul Nou din Iași. Personalitatea lui Liszt trebuie să fi impresionat profund de vreme ce contemporanii immortalizează momentul și chipul acestuia într-o medalie de aur, care i-a fost înmănată compozitorului la sfârșitul spectacolului. Pe aversul medaliei cunoscute de noi citim inscripția cu alfabet de tranziție și dispusă pe cinci rânduri LIST / LA CON ERTUL / DAT ÎN IASI / PE / TEATRUL NUOU (fig. 3av). Pe revers este inscripția dispusă în trei rânduri ÎN / 11 IANUARIE / 1847 (fig. 3rv).

Fig 3 av

Fig 3 rv

Considerăm că se impune să detaliem discuția referitoare la afirmațiile din Catalogul medaliilor moldo române publicat în BSNR (3), care pun sub semnul întrebării autenticitatea a trei

dintre realizările medalisticii ieșene timpurii, medalia Academiei Mihăilene, din 1838, aceea a concertului susținut de Liszt la Iași, în ianuarie 1847 și a fuzionării armatelor moldovene și muntene la Socola, lângă Iași, din aprilie 1859.

„La serbarea existenței de un an al acestei scoli s-ar fi distribuit această medalie comemorativă de aramă și de mărime de 40 mm lucru care însă s-a pus la îndoială. Această medalie să consideră ca inventată în scop de speculă și sursa lor este la Iași” (4).

După cum se poate observa în fig 2rv medalia este realizată la împlinirea a trei ani de la înființarea Academiei Mihăilene (și nu la un an). Observăm, de asemenea, că negarea autenticității nu este susținută cu nici un fel de argumente. Este prima și, din păcate nu și ultima, dintre realizările medalisticii timpurii ieșene, a cărei autenticitate este negată, cu brutalitate și fără argumente. Așa stau lucrurile, cum afirmam mai sus, și cu medalia dedicată vizitei lui Liszt la Iași, din 1847 sau cu medalia fuzionării armatelor moldovene și muntene la Socola de lângă Iași, din 14 aprilie 1859.

Vom menționa un fapt, semnificativ pentru discuția de față, și anume că, în timp ce se proceda astfel cu medaliile de la Iași, pentru mai multe medalii realizate în Muntenia, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, se lansa ideea existenței doar a unui exemplar original, după care se admitea că mai târziu au fost realizate copii de către diversi bijutieri (5).

Despre medalia Liszt se afirmă: „Autenticitatea acestei medalii se pune la îndoială de colecționari, între alte motive este și numele celebrului muzicant care este Liszt, iar pe medalii s-a gravat List. Sursa acestei medalii este la Iași” (6).

Contrapunem acestei afirmații următoarele: „O medalie de aur a fost înmănată artistului oaspete; medalie avea gravat pe o față chipul celui sărbătorit și inscripția: LISZT LA CONCERTUL DAT LA IASI ÎN TEATRUL NOU, iar pe verso data concertului. Câteva copii în bronz au fost dăruite admiratorilor” (7).

A existat, deci, o medalie din aur cu chipul compozitorului și cu data celui de al doilea concert, cel din 11 ianuarie 1847, după cum au existat și copii în bronz ale aceleiași medalii (fiind mai ușor de realizat, ele apar fără portret). Nu mai prezintă importanță dacă s-au făcut mai târziu și alte copii. Cert este că medalie vizitei și a concertului susținut de Liszt la Iași este o realizare de epocă și nu o plasmuire târzie. Medalia ni se pare interesantă și pentru faptul că este un document în metal care aminteste și de edificiul cultural ieșean, mistuit de flăcări, din nefericire, patruzeci de ani mai târziu, în 1888.

Cât privește medalie de la Socola, cum numeste Corneliu Secăsanu (8) medalie fuzionării armatelor moldovene și muntene din 14 aprilie 1859, pe care o consideră plasmuire târzie, ne-am spus punctul de vedere și în lucrările noastre dedicate personalităților și istoriei ieșene în imagini medalistice (9).

Faptul că cineva din Iași a comandat, în anul 1896, la firma „Mayer Wilhelm și Fritz Wilhelm”, din Stuttgart, medalii similare după un desen și a luat stantele, cum arată Secăsanu, este o realitate pe care o putem susține și noi cu stantele existente în patrimoniul Muzeului Unirii din Iași.

Aceasta însă nu exclude posibilitatea existenței unei realizări de epocă, mai ales că prezenta medaliei sub forma unei litogravuri, aparținând lui Gheorghe Asachi, este o realizare de epocă certă, a cărei existență nu poate fi negată.

Fig 4 av

Fig 4 rv

Admitem asadar că medalia de la Socola este o realizare de epocă și nici într-un caz o plăsmuire târzie. Admitem, de asemenea, că în 1896 s-au realizat doar copii după desenul unei opere originale.

Rămâne, pentru a se lămurii definitiv problema medaliei de la Socola, ca un studiu comparativ al tuturor exemplarelor existente, în colecții de stat sau private, să evalueze dacă în

afara celor șapte exemplare cunoscute de Severeanu (cinci din argint, două din bronz), realizate, după opinia sa, cu aceeași stantă în 1896, există unul sau mai multe exemplare care să fie confecționate artizanal sau cu altă stantă, mai ales că tot el afirmă că sunt și piese bătute în plumb (10).

Corneliu Secășanu arată în finalul articolului său că „afară de această invenție, am putut constata pe dovede sigure neautenticitatea mai multor piese române: un falsificat după talerul lui Heraclides Despot, medalia Academia Mihăileană 1838, medalie oferită lui List la 1847, a căror descriere o voi face-o ulterior”. Din nefericire exemplarele din 1904 și prima jumătate a anului 1905 lipsesc din colecțiile accesibile nouă ale Buletinului și nu știm dacă Secășanu a mai revenit. Știm însă cu siguranță că punctul său de vedere a fost preluat, după cum am văzut, în primul catalog de medalii din 1906, apoi în lucrarea lui George Buzdugan și Gheorghe Niculiță, Medalii și plăchete românești, apărută la Editura Științifică în 1971 și planează ca o cumplită nedreptate asupra medalisticii ieșene timpurii.

Note:

1. Medalii francmasonice ieșene, *Cronica*, nr. 7, iulie 2005, pag. 20-21; O istorie a Iasului în imagini medalistice, Editura Timpul, 2005, pag. 3-5 și 195-203;
2. Medalia de la Socola 14 aprilie 1859, *Buletinul Societății Numismatice Române*, anul I, nr. 1, februarie 1904, pag. 7-8;
3. Catalogul medaliilor moldo-române de la 1600 la 1906, publicat în *Buletinul Societății Numismatice Române*, anul III, trimestrul III/IV, 1905, trimestrul I/II, 1906;
4. Idem, pag. 10;
5. Idem, paginile 12, 13, 17, 18, 19, 20, 22, 26, 27;
6. Idem, pag. 14;
7. Dr I. Weinberg, Momente și figuri din trecutul muzicii românești, Ed. Muzicală a Uniunii compozitorilor, 1967, pag. 90;
8. Art. citat la nota 2;
9. Personalități ale Iasului în imagini medalistice, Ed. Junimea, 2002, pag. 56-57; O istorie a Iasului în imagini medalistice, Ed. Timpul, 2005, pag. 25;
10. Art. citat pag. 8.

Autor: Andone Cumpătescu

Curatarea Monedelor

Am abordat acest subiect datorită întrebărilor frecvente și a discuțiilor pe aceasta temă, dar și a "sfaturilor" pe care unii le-au dat.

O regulă generală este ca monedele să nu fie curățate, pentru că se poate ajunge la pierderea valorii numismatice. Cel mai indicat lucru este acela de a păstra moneda neatinsă și în bune condiții de depozitare. Mediul în care este depozitată îi poate afecta mai ales dacă acesta are o umiditate crescută. Motivul

pentru care curățarea monedelor nu este indicat este acela că acțiunea mecanică și a substanțelor acide sau polisabile pot deteriora suprafața monedei într-o manieră nedorită și iremediabilă, zgâriând suprafața acesteia și luându-i un strat (cei drept mic) din aceasta.

Dacă totuși decizia de a curăța o monedă este luată, cel mai bine este de a se consulta un specialist și de a se asista în acest proces. Între aceștia sunt conservatorii restauratorii de metale,

îndeosebi cei de monede, de la muzee. Dacă exista îndoiele asupra metodelor propuse cel mai indicat este de a se renunța la curățare. Indicată este să se încerce substanța cu care se va efectua curățirea pe o monedă fără valoare din același material.

Trebuie avut tot timpul în minte evitarea sau minimalizarea anselor de a deteriora moneda. Una din metodele de curățare prin care se pot îndepărta murdăria sau alte substanțe care au aderat la moneda este introducerea într-o soluție de săpun (dar nu detergent) și stergerea ulterioară cu un material non-abraziv. De asemenea se poate folosi uleiul de măsline și alcoolul. Stergerea monedei se va face întodeauna cu materiane non-abrazive. Nu se va freca moneda. Clătirea monedei se va face cu apă distilată lăsându-se apoi la uscat. Apa nedistilată conține minerale ce pot dăuna monedei. Nu este recomandată curățarea monedei cu ajutorul substantelor de curățat bijuterii, acestea putând cauza caracteristicilor metalului din care este confectionată aceasta.

O moneda proof nu se curăță niciodată, iar dacă există praf pe suprafața ei acesta se va îndepărta cu atenție. Mai există la

magazinele de specialitate (din străinătate) și substanțe care pot fi folosite în curățarea monedei, acestea sunt însă destul de scumpe.

Metodele "cunoscute" precum suc de lămâie, suc de roșii, bicarbonatul, coca cola sau chiar pasta de dinți vor face mai mult rău decât bine monedei, conținând acizi sau particule ce lasă urme.

Nu există metode de a curăța cuprul, argintul sau nichelul fără a îndepărta patina ce doar timpul o dă. Mediul în care sta moneda este un factor care poate afecta culoarea acesteia, dar atunci când este gradată moneda pretul este dat și de culoarea originală.

De obicei nu sunt motive de a curăța o monedă, decât dacă substanța ce a aderat la aceasta o distruge.

Concluzionând, există două feluri de curăța monedele: una distructivă și una non-distructivă.

Autor: Cezar Petre Buiumaci

Circulația monetară în Transilvania În sec. XIV-XVII

Reforma monetară a regelui Ungariei, Carol Robert din 1323 a influențat în mod decisiv circulația monetară, finanțele și economia pe teritoriul Transilvaniei pentru o perioadă destul de îndelungată, până în momentul când a apărut necesitatea unei noi reforme, puse în practică de Matei Corvin în 1467. Deprecierea monetară care a început în timpul regelui Ungariei, Coloman (Könyves Kalman, 1095-1116) a capatat dimensiuni îngrijorătoare la începutul sec. XIV, fortându-l pe regele Carol Robert să ia o serie de măsuri pentru stoparea acestei deprecieri. Introducerea noului sistem monetar, baterea de moneda de aur de bună calitate a avantajat intensificarea schimburilor comerciale cu țările vecine, fapt care avut efecte benefice și pentru economia orașelor din Transilvania. Comercianții aduceau marfa din vest pe care o vindeau în est, iar de acolo se întorceau cu alta marfa pe care după aceea o vindeau în orașe ca Viena, Gdansk, etc.

Descoperirile monetare cu monede din această perioadă sunt relativ puține comparativ cu cele din secolele următoare. Cele câteva tezaure descoperite până acum în această zonă conțin în principal dinari ungurești de la Carol Robert, Ludovic și Sigismund de Luxemburg. O excepție este un tezaur descoperit în sud care conține aproape exclusiv monede batute de Mircea cel Bătrân, iar un altul ar fi un tezaur de la Cluj care conține în principal monede batute de regina Maria al Ungariei și câteva monede din Cehia și Valahia. Apariția acestor monede din Valahia se poate explica prin legăturile economice care au existat între cele două țări. Tezaurele au fost descoperite în apropierea rutelor comerciale care în această perioadă legau Transilvania cu vestul.

Descoperirile din sec. XV sunt mult mai numeroase și variate.

Tezaurele conțin monede ungurești, monede poloneze, nemțești, monede din Venetia, Cehia, Aquileia, etc. În jumătate din tezaure sunt prezente monedele lui Matei Corvin și alături de monedele din sec. XV apar și multe din sec. XVI din Lituania, Riga, Prusia, Elbing, Gdansk, etc. Apar relative puține monede batute în Transilvania, excepție ar fi tezaurul de monede de aur descoperit la Baia Mare unde peste jumătate din piese sunt transilvane. Întâlnim deci o mult mai mare varietate de monede ca în tezaurele anterioare. Apar foarte frecvent monedele poloneze ale lui Cazimir IV, care alături de cele lui Matei Corvin au fost în circulație o perioadă foarte lungă, iar măsurile luate în prima jumătate a sec. XVI de Imperiul Habsburgic nu au reușit să scoată din circulație monedele din sec. XV. Ocazional mai apar și monedele lui Sigismund de Luxemburg, dar acestea probabil nu au mai fost în circulație după reforma lui Matei Corvin. Tezaurele au fost descoperite în principal pe valea Muresului, valea Someșului și zona Tarnavelor. După compoziția tezaurelor acestea se pot împărți în două categorii: cele puse la adăpost de cei de la orașe, compuse din piese de valori nominale mai mari, puțin uzate și fără falsuri; și cele ascunse de populația rurală, compuse din monede de valoare nominală mai mică, foarte uzate, aici aparand frecvent și falsuri, pentru că cei de la sate recunosteau destul de greu falsurile.

În sec. XVI marea majoritate a monedelor care s-au aflat aici în circulație au fost dinarii și grosii de argint batuți în și în afara Transilvaniei. Întâlnim cel mai frecvent pe lângă piesele batute în Transilvania grosii polonezi, grosii batuți în Lituania și în orașe ca Riga, Danzig, etc, monede de argint ungurești, monede batute în orașe nemțești.

Dupa batalia de la Mohacs care s-a soldat cu infrangerea dezastruoasa a ungarilor, Transilvania s-a desprins din fostul regat al Ungariei. A urmat peste un deceniu de confruntari intre Ioan I de Zapolya si imparatul habsburg Ferdinand I, ambii dorind sa stapaneasca Transilvania. Confruntarile au produs serioase perturbari si in domeniul monetar. In zonele aflate sub stapanire habsburgica s-a batut in principal grosul de argint in valoare de 8 dinari, cu caracteristicile monetei habsburgice. Monedele batute de Ioan Zapolya au fost falsificate pe scara larga, in special cele marunte. Au existat mai multe ateliere intretinute de unii nobili, unde s-au batut aceste falsuri. Se falsificau si dinarii lui Ferdinand I, dar pe scara mult mai mica, uneori chiar in aceleasi ateliere unde se falsificau dinarii de Ioan Zapolya, de exemplu atelierul din Cetatea Lita de langa Cluj Napoca. Ferdinand s-a folosit de acest fapt si a inceput o campanie de discreditare a activitatii monetare al lui Ioan I, semnand mai multe ordonante prin care interzice circulatia "monedei de proasta calitate a comitelui Ioan, voievod al Transilvaniei".

Dupa peste un deceniu de lupte cei doi au semnat pacea de la Oradea in 1538. In aceasta perioada a inceput sa se faca simtit si in Transilvania procesul european de depreciere monetara. Ca urmare populatia a inceput sa refuze ca mijloc de plata orice moneda in afara celor batute de Matei Corvin cu cateva decenii inainte. Ioan Zapolya a luat unele masuri pentru imbunatatirea situatiei, cea mai importanta fiind inlocuirea finetei de 8 lotoni cu cea de 10 lotoni. Insa baterea de moneda falsa a continuat si a luat o asemenea amploare, incat Ioan Zapolya a incetat baterea de dinari pentru cativa ani. La sfarsitul deceniului 4 si inceputul deceniului 5 din sec XVI din circulatia curenta lipsea moneda de valoare nominala mare, pentru ca atat Ioan cat si Ferdinand varsa majoritatea banilor de aur in contul tributului catre Imperiul Otoman si pentru alte dari.

Dupa moartea lui Ioan Zapolya situatia din Transilvania se complica. Poarta otomana isi consolideaza puterea aici, prin sprijinirea lui Ioan Sigismund, fiul de abia cateva saptamani al lui Ioan I. Ferdinand I reuseste insa in 1551 sa puna stapanire peste Transilvania pentru 5 ani, pana in 1556 cand sub protectie otomana Ioan Sigismund si mama lui, Izabela preiau din nou conducerea. Este o perioada foarte tulbure, cu repercusiuni directe si asupra situatiei monetare. Tezaurile descoperite sunt compuse in special din monede marunte, cele mai frecvente fiind monedele unguresti, urmeaza cele poloneze si cele de tip polonez si abia dupa acestea moneda marunta de Transilvania. Mai intalnim monedele batute de orasele germane si rar, monede de la alti emitenti. Tezaurile monetare au fost descoperite in special in centrul si nord-vestul Transilvaniei, zona Tamavelor si a Somesurilor.

In 1571 Stefan Bathori este ales principe al Transilvaniei, dupa moartea lui Ioan Sigismund. Masurile luate de acesta au avut un efect benefic asupra economiei Transilvaniei, legaturile comerciale externe intensificandu-se foarte mult. Peste 4 ani Stefan Bathori este ales rege al Poloniei si imediat se observa cresterea cantitatii de moneda poloneza care intra in Transilvania, in special moneda marunta, ajungand ca in curand acestea sa

asigure majoritatea necesarului de moneda in circulatie. Acesta se poate explica prin faptul ca spre sfarsitul acestui secol moneda batuta in Polonia si cea batuta in Transilvania prezinta complementaritate, adica in Transilvania se bate in principal moneda de argint de valoare medie si moneda de aur, iar in Polonia moneda marunta. Cu toate ca aceste monede marunte poloneze erau mai slabe calitativ ca monedele unguresti, in tezaurele din aceasta perioada sunt prezente in egala masura atat monedele de tip polonez, cat si cele unguresti. Acest lucru se poate explica prin intensile legaturi comerciale si prin ordonanta emisa de imparatul Rudolf II in 1578 in care valoarea monedei unguresti batuta la Kremnitz era echivalata cu cea a monedei poloneze. Din compozitia tezaurilor din aceasta perioada putem vedea ca in circulatie mai apareau monede emise in orasele nemtesti, emisiuni de Lignitz, Brieg, monede emise de imparatii romano-germani, monede depreciate de Swidnica, emisiuni de Stiria, Tirol, si ocazional moneda otomana, dar numai piese de aur.

Procesul de depreciere monetara se face din nou simtit in timpul domniei lui Sigismund Bathori. Moneda marunta care se bate si se falsifica din nou incepand din anul 1589, dreptul acordat orasului Brasov de a bate moneda, instabilitatea politica de la sfarsitul acestui secol sunt factori care vor adanci acest proces de depreciere. O inviore a baterii de moneda marunta si mijlocie apare numai o data cu alegerea lui Stefan Bocskai ca principe al Transilvaniei. Emisiunile sale monetare continua chiar pana in 1609, la 3 ani dupa moartea sa. Acest fenomen se poate explica prin lipsa de moneda marunta pe piata in timpul urmasului sau, Sigismund Rakoczi. Prin baterea masiva de moneda marunta si mijlocie Bocskai a dorit sa contracareze cumva patrunderea masiva de moneda poloneza care s-a depreciat mult la inceputul sec. XVII. Spre sfarsitul domniei lui apare din nou procesul inevitabil de depreciere monetara care se intensifica in timpul lui Gabriel Bathori si atinge cotele maxime in timpul lui Gabriel Bethlen. Bathori acorda dreptul de a bate moneda unor persoane particulare, intra in conflict cu brasovenii care au pus in functiune o monetarie in oras si bat moneda marunta de valoare depreciata. In acelasi timp moneda marunta poloneza mult depreciata continua sa invadeze piata din Transilvania. Din aceasta cauza in primii ani de domnie Gabriel Bethlen nu a batut deloc moneda marunta. Pentru sprijinirea economiei a luat o serie de masuri cum au fost investitiile in exploatarile miniere, consolidarea proprietatii funciare, sprijinirea breslelor, inlesnirea intrarii negustorilor straini, tratatul incheiat cu domnitorul valah Gavril Movila, prin care ambii permit intrarea libera a negustorilor.

Razboiul de 30 de ani care incepe in 1618 isi pune amprenta si asupra economiei ardelenesti. Nevoia de bani creste iar Bethlen bate o cantitate nemaiintalnita de moneda marunta intre 1622-1625 iar preturile cresc foarte mult in aceasta perioada. Gabriel Bethlen este nevoit sa ia din nou o serie de masuri cum ar fi limitarea preturilor, stabilirea finetei de 5 lotoni pentru emisiunile de argint. In 1626 incepe baterea de moneda noua cu valoare stabila iar in ultimii ani ai domniei lui Bethlen se instaureaza raporturi monetare stabile in Transilvania.

Cateva preturi practicate in aceasta perioada (in anul 1629) in Transilvania: o gasca - 14 dinari; o gaina - 8 dinari; un font de carne de vita - 2 dinari; un font de carne de porc - 2 dinari; un font de slanina - 6 dinari; 1 eitel de vin - 8 dinari; o lumanare - 1 dinar.

O data cu moartea lui Gabriel Bethlen in 1629 se sfarseste perioada de acalmie care a dominat ultimii ani ai domniei lui. Ecaterina de Brandenburg, sotia lui Gabriel Bethlen, nu poseda calitatile necesare pentru a putea pastra tronul si este silita sa abdice in 1630. Urmeaza o perioada de tulburari si lupte pentru tron intre Stefan Bethlen si Gheorghe Rakoczi. In ceea ce priveste emisiunile autohtone de moneda, se observa cresterea monedelor de valoare nominala ridicata, baterea unor taleri exceptionali in timpul lui Achatius Barcsai si Ioan Kemeny. Baterea de moneda marunta se reia doar in timpul lui Mihai Apafi.

In continuare si in acest secol se observa pe langa emisiunile unguresti prezenta masiva pe piata a emisiunilor poloneze, monede de la Sigismund III, Ioan Cazimir, Ioan Sobieski. Mai apar sporadic si piese de la Vladislav IV, Mihail Wisnowiecki. Tezaurile descoperite mai contin monede germane si austriece si doar ocazional emisiuni din alte tari.

Din compozitia tezaurilor putem vedea ca pe teritoriul Transilvaniei in aceste secole intalnim in circulatie in egala masura atat emisiunile autohtone cat si cele din alte tari.

Tezaurizarea este un fenomen izolat, avand in vedere ca s-au descoperit doar cateva tezaure de monede de aur, iar majoritatea tezaurilor au fost ascunse in urma unor tulburari sociale.

Autor: Aldor Balazs

BIBLIOGRAFIE

1. *E. Chirila, N. Gudea, V. Lazar, A. Zrinyi* - Tezaure si descoperiri monetare din Muzeul Judetean Mures (Targu Mures, 1980);
2. *Francisc Pap* - Circulatia monetara in Transilvania in perioada 1526-1571, ACTA MVSEI NAPOCENSIS XXIV-XXV (Cluj Napoca, 1994);
3. *Francisc Pap* - Aspecte ale circulatiei monetare in Transilvania intre 1571-1691, ACTA MVSEI NAPOCENSIS 26-30 (Cluj Napoca, 1994);
4. *P. Gyulai, F. Pap, A. Palko* - Atelier de falsuri monetare in Cetatea Lita, ACTA MVSEI NAPOCENSIS XX (Cluj Napoca, 1983);
5. *Pap Ferenc* - Penzforgalom es kereskedelm Erdelyben (15.-18. század), Numizmatikai Kozlony XC-XCI (1991-1992);
6. *Huszar, Pap, Winkler* - Monede si medalii din Transilvania (Bucuresti, 1996).

Cavaleri ai Ordinului Mihai Viteazul: Generalul Radu Baldescu

Radu Baldescu s-a nascut pe 16 octombrie 1888, in Mihailestii de Sus, judetul Olt. Era unul din cei trei fii ai preotului Ilie Baldescu si singurul dintre ei care nu va deveni preot.

Studiaza la Liceul Militar din Iasi, apoi la Scoala Militara de Infanterie, intre 1909-1911, fiind avansat sublocotenent la 1 iulie 1911. A fost repartizat la Regimentul 3 Dorobanti Olt, cu care a participat la Al Doilea Razboi Balcanic (1913). In Primul Razboi Mondial unitatea sa lupta in batalia din Defileul Jiului, batalia de pe Arges, ofensiva din Ardeal si campania din 1919, Radu Baldescu fiind avansat la gradul de capitan.

Dupa terminarea razboiului intra la Scoala Superioara de Razboi, pe care o termina in 1921. Ulterior se muta la Sibiu si devine profesor la Scoala Superioara de Cavalerie, contribuind la pregatirea multor generatii de ofiteri. In aceasta perioada publica mai multe lucrari de tactica si istoriografie militara (printre care: "Ofensiva de la Namoloasa si batalia de la Marasti", "Razboiul ruso-romano-turc 1877-1878", "Operatiunile armatei romane in Ardeal si Ungaria 1918-1919"). Cartea "Istorie militara. Studiu asupra campaniilor 1756/1757, 1796/1797, 1805, 1806, 1866, 1870, 1877", publicata in 1925, primeste premiul "Nasturel" al Academiei Romane in 1927. Publica numeroase articole in revistele de profil (Revista Infanteriei, Revista Cavaleriei, Romania Militara, etc.).

In aceste lucrari Radu Baldescu expune principiile sale in conducerea bataliilor, pe care le va aplica mai tarziu in Al Doilea Razboi Mondial. Considera ca cea mai importanta faza a unei batalii este pregatirea ei si dedica mult spatiu in cartile sale acestei faze. In timpul luptei propriu-zise ii indemnna pe comandanti sa stea aproape de trupele de sub comanda lor, pentru a putea reactiona rapid in caz de nevoie. O atentie speciala acorda cooperarii intre arme, in special intre infanterie si artilerie. Cat despre unitatile mobile (cavalerie, trupe motorizate si tancuri), comandantii erau sfatuiti sa le foloseasca agresiv, pentru a hartui inamicul, pastrarea contactului in toate momentele luptei si urmarirea inamicului in retragere.

In aprilie 1936 (intre timp fusese avansat la gradul de colonel) este numit comandant al Regimentului 93 Infanterie. La 1 octombrie 1937 devine comandantul Scolii Militare de Ofiteri de la Sibiu. In August 1940 primeste comanda Brigazii 16 Infanterie, desfasurata pe frontiera de vest in zona Satu Mare, coordonand retragerea acestei unitati din nordul Transilvaniei, ca urmare a Dictatului de la Viena.

In Noiembrie 1940 este numit comandant second al Diviziei 18 Infanterie (comandata de Gen. Iosif Teodorescu) iar pe 10 mai 1941 este avansat prin concurs la gradul de general de brigada.

Divizia 18 participa la ultima faza a asediului Odesei (in sectorul Dalnic) si Gen. Baldescu comanda coloana principala de atac a diviziei care patrunde in oras pe 16 Octombrie 1941.

Divizia primeste apoi misiuni de paza pe Bug si in zona Perekop, fiind apoi trimisa urgent in Crimeea. Dupa un mars forat de 400 km. prin viscol, unitatea este angajata in lupta cu trupele sovietice care debarcasera in Peninsula Kerci. Pe 27 Februarie 1942, rusii ataca masiv sectorul diviziei si o forteaza sa se retraga. Gen. Baldescu, care fusese numit comandant al diviziei pe 28 februarie, ii trimite un memoriu Maresalului Antonescu in care sustinea ca infrangerea se datora faptului ca multe din elementele diviziei fusesera trecute sub comanda germana. Memoriul este prost primit de Antonescu, care este la un pas de a-l destitui de la comanda. Gen. Baldescu va fi totusi mentinut in functie, iar roadele acestei masuri se vor vedea imediat.

Divizia 18 respinge un puternic atac inamic in zilele 13-14 martie 1942, fiind apoi mutata pe frontul de la Sevastopol, in subordinea Corpului de Munte. Unitatea participa la ultimul atac asupra orasului, incepand cu 7 iunie, cucerind Bastionul II si inaltimea Hugel. Cucerirea acestor pozitii fortificate cheie permit Corpului 54 German sa reia ofensiva care va duce la caderea Sevastopolului. Divizia 18 participa si la cucerirea localitatii Balaklava (impreuna cu Divizia 4 Munte), capturand peste zece mii de prizonieri sovietici.

Pe 1 decembrie 1942, Radu Baldescu este decorat cu Ordinul Mihai Viteazul Clasa a III-a, "pentru destoinicia si priceperea cu care si-a comandat divizia in batalia de la Sevastopol. Prin staruinta, bravura, organizarea actiunilor si masurile luate a reusit sa cucereasca cu divizia sa bastionul II si Hegel care au hotarat

soarta Sevastopolului".

Generalul Gheorghe Avramescu, comandantul Corpului de Munte, il aprecia astfel: "Generalul Baldescu a dovedit o foarte accentuata pregatire pentru organizarea operatiunilor. Prudenta sa facea ca operatiunile sa fie metodic organizate si in cele mai mici detalii. Sub acest raport a dovedit o capacitate evidenta. A dovedit, de asemenea, calitati frumoase de comandant. Suflet bland si omenesc a castigat pe subalternii sai prin purtarea sa camaradereasca. In concluzie, generalul Baldescu este foarte bine pregatit, cu foarte mult bun simt al actiunilor lui, curajos pe campul de lupta."

Pe 14 Noiembrie 1942, Divizia 18 este mutata in subordinea Armatei a 4-a in Stepa Calmuca, ocupand un front de 33 km. In dimineata zilei de 20 noiembrie, rusii declanseaza marea ofensiva care avea sa duca la incercuirea Stalingradului. Prost dotata cu armament antitanc si avand un front prea lung de aparat, Divizia 18 este silita sa se retraga. Desi s-a aflat in sectorul principal al atacului inamic, Divizia 18 este un din putinele unitati care isi pastreaza coeziunea si se retrage luptand pana la Pimen Cerni. Dupa o scurta reorganizare, unitatea participa la Operatiunea Viscolul (tentative trupelor germano-romane de a despresura Stalingradul), ocupand localitatile Krasnoarski si Poteminskaia.

Dupa esecul Operatiunii Viscolul, Divizia 18 este atacata din nou de tancurile sovietice, fiind imprastiata pe 26 decembrie 1942. Ramasitele marii unitati (aproximativ 3000 de oameni) sunt trimise in tara.

Generalul Constantin Constantinescu-Claps (comandantul Armatei a 4-a), aprecia astfel prestatia Gen. Baldescu in timpul bataliei: "In acest timp Divizia 18 a trecut prin toate fazele de batalie: defensiva, ofensiva si retragere. In toate fazele, generalul Baldescu a aratat calitati remarcabile de comandant de mare unitate: stapanire de sine, caracter ferm, curaj neinfrant, darul de a capata ascendent asupra ofiterilor si trupe, orientarea si aprecierea clara a celor mai grele situatii, patriotism si cunostinte precise ce se cer unui comandant de unitate pe campul de operatiuni. Marea unitate, refacuta dupa grelele lovituri din zilele de 20, 21 si 22 nov. 1942, a opus o noua si eroica rezistenta inamicului, a trecut la atac, apoi in aparare si a executat operatiuni extrem de grele in retragere. Aduc elogiul si recunostinta mea acestui brav si priceput general."

Divizia 18 Infanterie va fi contopita cu Divizia 2 Garda, dand nastere Diviziei 18 Munte, care primeste misiuni de paza in zona petrolifera. In aceasta perioada, Gen. Baldescu redacteaza un nou memoriu prost primit de autoritati, in care arata conditiile grele de munca ale muncitorilor din zona.

In primavara anului 1944, unitatea este deplasata pe frontul din Moldova si rezista puternicelor atacuri sovietice din luna aprilie. La 11 mai 1944, Gen. Baldescu este destituit de la comanda si trecut in rezerva. Motivul oficial era o scrisoare parasutata de rusi in liniile romanesti, prin care i se cerea sa dezerteze cu toata divizia. Acuzatiile erau evident nefondate, motivul real fiind conflictul avut cu superiorul sau, Generalul Stoenscu.

Gen. Baldescu refuzase sa execute ordinul care ii cerea sa-i execute pe soldatii care se retrageau in fata presiunii trupelor sovietice.

Pe 14 noiembrie 1944 este reintegrat in cadrele active, primind comanda Corpului 5 Teritorial, apoi a Corpului 6 Teritorial.

In aceasta perioada se opune energic masurilor de comunizare a armatei si comunismului in general, intrand in conflict cu noile autoritati (vezi notele informative de la sfarsitul articolului).

Va fi destituit de la comanda pe 9 august 1946 si trecut in rezerva un an mai tarziu. Este arestat pentru prima data in 1948, fiind apoi degradat si interzis in 1951. Se pare ca a decedat la 2 decembrie 1953 in inchisoarea Jilava.

Autor: Dragos Baldescu

BIBLIOGRAFIE

1. *Armata romana in al doilea razboi mondial* de A. Dutu, F. Dobre si L. Loghin, Ed. Enciclopedia, Bucuresti, 1999
2. *Ordinul Militar de Razboi Mihai Viteazul* de E. Ichim, Ed. Modelism, 2000
3. *Romanii in batalia de la Stalingrad* de M. Vasile Ozunu si P. Otu, Ed. Ion Cristoiu, 1999
4. *Generalul Radu Baldescu* de Petre Otu, Magazin Istoric, 1998
5. *Maj. general Radu Baldescu*, de Victor Nitu (publicat pe www.worldwar2.ro)
6. *Ofensiva de la Namoloasa. Batalia de la Marasti*, de Radu Baldescu, Sibiu 1928
7. *Istorie militara. Studiu asupra campaniilor 1756/1757, 1796/1797, 1805, 1806, 1866, 1870, 1877*, de Radu Baldescu, Sibiu 1925
8. Arhivele Militare Pitesti, Fond DCI/74, Dosar 1067

Note informative

Fila 176

Cu ocazia inspectiei la Reg. 5 Rosiori Lugoj, Domnul General Baldescu comandantul Corpului 6 a declarat Capitanului Givelea, Comandant Secund pentru E.C.P. : "Daca ai avea mai multa materie cenusie ti-ar ajunge numai o jumatate de ora pentru educatie!", ordonand in acelasi timp ca educatia sa se faca numai o ora pe zi (ora de educatie plus ora ostasului).

In continuare vazand cele cateva "Brosuri" la coltul ostasului si care sunt aprobate de Inspectoratul General E.C.P. spune Capitanului Givelea fiind de fata si ostasi: "Daca as sti ca faci lectura din aceste carti te-as spanzura de limba". Natural ca in asemenea conditii de apreciere din partea Comandantului Corpului munca de deucatie sufera foarte mult, ducand la descurajarea celui ce o face. De remarcat ca in urma cercetarilor intreprinse la Regimentul 6 Art. Calareata, referitor la actele huliganice savarsite acolo, Domnul General Baldescu pedepseste numai pe unul din autorii acestor fapte, cu zece zile arrest, iar pe Comandantul Secund E.C.P. tot cu zece zile arrest si mutare disciplinara pentru lipsa de tact. Se vede de aici tendinta de compromitere a ofiterului E.C.P. imediat ce are o greseala la activul sau, si a lasa o speranta restului de reactionari ramasi in Regiment.

Fila 177 Din Rapoarte Regiunea Banat din 29. I. 1946
Antidemocrat, contra democratizarii armatei.

Dusman al Aparatului de Educatie.

La Reg. 5 Rosiori Lugoj a facut aprecieri jignitoare muncii de educatie ordonand reducerea cu 50% a orelor de educatie, facand comentarii anti-democratice, ca armata romana a fost democrata.

Fila 181

Generalul Baldescu, intr-o discutie avuta cu un maior din Armata Sovietica referitor la situatia Cercului Militar din Timisoara, s-a exprimat in felul urmator:

"Este o barbarie a dumneavoastra dupa cum ati stiut sa pastrati acest local, caci daca la noi s-ar fi intamplat astfel de lucruri acela era sanctionat imediat, insa acest lucru numai la dumneavoastra se poate intampla".

Maiorul a protestat contra acestei jigniri, spunand ca desi respecta gradul generalului nu permite sa fie insultat.

Fila 187 Nota informativa 21 martie 1946

Domnul General Baldescu, comandantul Corpului 6 Armata, inspectand Regimentul 4 Transmisiuni in ziua de 17 Februarie a.c., la cuvintarea tinuta ofiterilor si subofiterilor din acel regiment, printre altele a declarat:

"Armata este clasa cea mai oropsita d.p.d.v. material, dar noi nu plecam pe strada cu drapele de toate culorile, cu bratul plin de lozinci si portrete, cum fac muncitorii, care se gandesc numai sa-si umple burta. Noi ne-am nascut democrati si suntem democrati, deci nu avem nevoie sa facem politica.

De unde ati scos aceasta expresie: "Armata poporului"? Eu nu gasesc buna aceasta expresie, caci in tara la noi locuiesc mai multe neamuri: jidani, unguri, sarbi, nemti si ma intreb a cui este armata.

Suntem o tara ocupata."

Referitor la lozinci si biblioteci, s-a exprimat ca este prea mult rosu si prea deplasata literatura.

Valoarea informatiei: Sigura

Raport Nr. 45063, 30 aprilie 1946

D-l General Baldescu a facut o inspectie inopinata la Regimentul 6 Artilerie Calareata, din care s-a observat o puternica ura impotriva Colonelului Lucasievici I. [colonelul publicase un articol cu titlul "Armata de maine" in care lauda Partidul Comunist si ataca vechea armata romana]

A ordonat ca ora de educatie cu trupa sa nu se tina in ziua aceea, spunand ca "ostasii nu au nevoie de educatie".

D-sa a continuat spunand: "Nu este nevoie de educatie in armata. In trecut se facea educatie, nu acum. Educatia de astazi a dus la destramarea armatei. Daca la data de 23 August 1944 armata avea educatia de astazi, ostasii nu ar fi luptat contra Germaniei. Noi trebuie sa ne formam constiinta nationala in baza politicii din trecut. Rasboiul pluteste in aer. Majorarile de solde sunt o bataie de joc. Epurari nu se vor face. Eu la ancheta facuta (facand aluzie la ancheta din ziua de 4 ianuarie a.c., in legatura cu ruperea lozincilor in regiment) nu am lovit in ofiterii tineri 9 in cei vinovati) ci in educatori. Sa mentineti ideile trecutului, ca datorita lor am realizat Romania Mare. Sa nu imprumutati ideologie straina. Rusii au luat de la noi ceea ce au astazi. Cei care critica armata din trecut prin presa sunt niste tradatori si vor ramane in vant."

Tot cu aceasta ocazie a ordonat scoaterea lozincelor si cartilor de la coltul ostasului.

Toate acestea au fost spuse in fata intregului corp ofiteresc din regiment, ce fusese adunat din ordinul D-sale special in acest scop. La plecarea D-sale din regiment, a chemat pe D-l Colonel Lucasievici, spunandu-i: "Ti-am citit articolul. Te credeam om de-al nostru dar acum m-am convins ca esti un renegat si un tradator. Te-ai facut pionul acestora. Regret. Cu un om mai putin in randurile noastre. Te rog sa-ti revezi articolul."

In urma acestei inspectii, ofiterilor le este teama sa mai colaboreze cu Aparatul de Educatie si Propaganda (ECP), pentru a nu-si atrage ura D-lui General, iar ofiterii reactionari actioneaza fati impotriva ECP.

Astfel, la plecarea D-lui General, Capitanul Bucurescu din acel regiment s-a exprimat: "Nimeni nu a venit pana astazi sa ne vorbeasca romaneste ca D-l General Baldescu", ca Subl. Chihodaru sa raspunda: "S-a terminat de acum cu educatia".

Fata de cele de mai sus, va rugam sa binevoiti a dispune punerea la dispozitia Ministerului de Razboiu a D-lui General Baldescu Radu".

Decoratiile Generalului Radu Baldescu

1. Medalia "Avantul tarii" (1913)
2. Ordinul Coroana Romaniei Cl.5 (ID 146/ 4. IV. 1917)
3. Ordinul Steaua Romaniei Cl.5 (ID 1320/1920)
4. Ordinul Coroana Romaniei Cl.4 (ID 4768/1922)
5. Crucea comemorativa a primului razboi mondial cu baretele Jiu, Carpati, Ardeal, Bucuresti, 1919 (ID 606/10. VII. 1919)
6. Medalia Victoriei (ID 3390/1922)
7. Semnul onorific pentru 25 de ani de serviciu militar (ID 2911/1930)
8. Medalia rasplata muncii pentru invatamant, Cl.1 (ID 381/1931)
9. Medalia meritul cultural Cl.2 cu panglica pentru invatamant (ID 993/1935)
10. Medalia comemorativa Peles (ID 2305/1933)
11. Ordinul Steaua Romaniei Cl.3 (ID 48/1942)
12. Crucea de fier Cl.2 (28. II. 1942)
13. Crucea de fier Cl.1 (27. VI. 1942)
14. Ordinul Mihai Viteazul Cl.3 (1. XI. 1942)
15. Scutul Crimeei
16. Medalia cruciada impotriva comunismului
17. Semnul onorific pentru 40 de ani de serviciu militar

Preturile si Veniturile în Roma Antica

Dupa Pomponius, un avocat roman ce a trait în secolul al II-a î.Hr, pozitia triumvirilor monetales a fost stabilita în anul 289 î. Hr. Acești trei oameni erau responsabili cu emiterea monedei în Roma republicana. De la aceasta data apare pe monede legenda "III VIR AAA FF" adica triumviri aere argento auro flando feriundo , în traducere "cei trei responsabili cu topitul si batutul bronzului, argintului si aurului". Monetaria era situata în templul zeitei Juno Moneta pe Capitoliu. Practic , începând cu aceasta data , Roma începe sa bata moneda, obiect ce va constitui elementul principal al economiei romane pâna la caderea Imperiului.

În continuare vom aborda o latura mai puțin cunoscuta a monedei romane, si anume puterea ei de cumparare pe piata. În acest sens ne-am propus sa realizam o introspectie în preturile pietei la romani , atât cât permit izvoarele istorice, si de a face unele constatari generale privitor la evolutia acestora în timp si devalorizarea monetara.

Consumul de pâine era la ordinea zilei în Roma antica. Un roman de rând consuma mai bine de jumătate de kilogram de pâine pe zi. Astfel, ne vom raporta la unitatea romana de masura pentru cereale, si pentru grâu în special, deoarece este principalul element care se folosea la facerea pâinii. Aceasta unitate de masura poarta numele de modius (plural: modii) si era echivalentul a 6,67 kg . Taranii români, în ziua de azi înca mai folosesc astfel de unitati de masura, însa sub alte denumiri, în functie de specificul regiunii geografice(de ex. : miera, jumătate etc.). Asadar, pentru consumul lunar, un roman avea nevoie în medie de 4 modii de grâu. Dintr-un modius se puteau face aproximativ 16-20 de franzele de pâine a câte 300 g fiecare. În continuare prezentam evolutia pretului unui modius de grâu, din secolul III î. Hr pâna în secolul III d.Hr. (tabelul 1).

Figura 1 modius pe o moneda romana

Interesant de precizat este faptul ca nu peste tot erau aceleasi preturi. De exemplu , atunci când în Roma, un modius de grâu costa 32 de asi, în provincie costa numai 16 asi, în Africa si în Asia Minor costa între 8 -16 asi, în Palestina între 10-12 asi, iar în Egipt între 7 si 9 asi, aproximativ pe sfert cât la Roma.

Sa vedem în continuare care erau preturile la alte produse în secolul I. Astfel, o franzela de pâine costa 1 dupondiu(=2 asi) , un sextarius(aproximativ 0,5 l) de vin de masa se situa între 1 -5 asi, pe când un sextarius de vin fin se ridica si pâna la 30 de asi. Pentru a face o baie la terme, romanul trebuia sa cheltuie un quadrans(un sfert de as) . O tunica se putea cumpara cu aproximativ 15 sesterti, în timp ce un magar valora 500 sesterti. Pe piata de sclavi, un sclav valora între 500 si 1500 denari, în timp ce o sclava era apreciata între 2000 si 6000 de denari. O holda de pamânt valora în medie 1000 de sesterti, echivalentul a 250 denari.

În mod special, detinem situatia preturilor în orasul Pompei în anul 79 d. Hr. , an fatidic pentru acest oras, în care va fi sters de pe harta de eruptia Vezuviului.

Perioada	Pretul unui modius de grâu
211 - 210 (perioada luptelor cu Hannibal)	20 - 24 asi
203 î. Hr.	4 asi
200 - 150 î. Hr.	4 asi
141 î. Hr. (are loc retarifierea denarului de la 10 la 16 asi)	6 asi
123 î. Hr.	6,33 asi
100 î. Hr.	8 asi
73 î. Hr.	12 asi
46 î. Hr.	12 asi
0	16 asi = 1 denar
60 d. Hr.	32 asi = 2 denar
170 d. Hr.	40 asi = 2 denar și 8 asi
218 d. Hr.	68 asi = 4 denar și 4 asi
305 d. Hr. (in 294 se introduce un nou nominal nummus = un denar vechi)	2 - 10 nummi

Tabelul 1 Preturile unui modius de grâu

Pompei 79 d.Hr	Pret
1 modiu grâu	7 sesterti = 28 asi
1 modii secară	3 sesterti = 12 asi
1 litra (1/3 kg) ulei	1 sestert = 4 asi
1 frazelă de pâine (cca. 300 g)	1 as
1/2 litru vin de masă	1 as
1/2 litru vin fin	2 - 4 asi
1 oală	1 as
1 farfurie	1 as
1 opaiț	1 as
1 găleată	2 sesterti = 8 asi
1 tunică	15 sesterti = 3 den. 3 ses.
1 magar	500 sesterti = 125 den.
1 sclav	2500 sesterti = 625 den.

Tabelul 2 Preturile în Pompei în anul 79

Totusi, pentru arheologia moderna, orasul Pompei este un imens izvor istoric, deoarece sub rocile vulcanice intarite dupa eruptia Vezuviului s-au conservat foarte bine aspecte ale vietii cotidiene romane din secolul I, dupa care istoricii de azi pot trage concluzii cat mai apropiate de adevar.

În anul 215 Caracalla introduce un nou nominal, antoninianul, având o valoare de dublu-denar, desi greutatea acestuia era doar de 11/2 fata de cea a doi denari. Începând cu aceasta data antoninianul devine moneda de referinta, desi denarul înca se afla majoritar pe piata. Denarul a suferit depreciere sub împaratii Severi pentru a finanta razboaiele si pentru a construi edificii din valorificarea diferentei de material ramasa dupa baterea monedelor. Desi fiecare depreciere determina cresterea salariilor si a preturilor pe termen lung, acestea aduceau importante beneficii pe termen scurt. Însusi Septimius Severus îi sfatua pe fiii sai sa aiba grija de soldati, iar de ceilalti sa nu le pese, si si-a pus în practica sfatul reducând titlul denarului si crescând valoarea soldelor.

Împaratii Severi au refacut mult din spelndoarea Romei de altadata. Au reusit sa pastreze rata de schimb a monedei stabilita de Augustus, chiar daca au fost nevoiti sa recurga la deprecierea monedei pentru a acoperi marile cheltuieli de razboi. Preturile erau duble, aproape triple fata de cele de la începutul secolului I, iar inflatia crescuse concomitent si proportional cu scaderile de titlu ale denarului. În anul 235 populatia înca mai avea încredere în valoare denarului. Întrucât un antoninian avea doar 75% din continutul de argint a doi denari, oamenii au început sa tezaurizeze masiv denari, fapt ce a dus la explozia preturilor si a ratelor de schimb. Urmatoarele doua decenii au adus depreciere succesive ale denarului, astfel ca în timpul lui Deciu acest nominal devenise o piesa ordinara de billon. Astfel, la mijlocul secolului III preturile aratau în felul urmator:

Mijlocul secolului III	Pret / antoninieni
1 plasă de pescuit	14
1 cârlig de pescuit	6
1 barcă mică de pescar	186
1 oală pentru gătit	3
1 opaiț	1
1 franzelă de pâine	1 (provincii)
1 sextarius de vin	4
1 tunică de iarnă pt. soldati	75
1 pereche de cizme din piele de cămilă	20
1 pereche pantofi usor din piele	12
1 sabie	60
1 măgar	145
1 cal	250
1 sclav sănătos puternic	800-1200

Tabelul 3 Preturi la mijlocul secolului III

Sa aruncam o privire si asupra veniturilor diferitelor clase sociale în imperiu, pentru a ne putea forma o idee despre raporturile venit-preturi în Roma antica.

Se observa ca de departe, soldatii erau cel mai bine platiti

Meserie	Denari / lună
secretar	15
lector	12
curier	9
haruspex (ghicitor de noroc)	10
soldat legionar	20
pretorian (în Roma)	60
centurion legionar	~300

Tabelul 4 Venituri pe meserii

dintre functionarii de rând. Armata a constituit postamentul pe care s-a clădit statul roman, si au avut acces la tron doar aceia care au stiut s-o pretuiasca ca atare. Sa nu uitam ca venitul statului roman era sustinut cu preceadere de taxele aplicate provinciilor, teritorii înglobate în statul roman prin foc si sabie, cu ajutorul armatei.

În Roma republicana se înregistrau venituri în cadrul armatei dupa cum am ilustrat în tabelul urmator. Am considerat util prezentarea în paralel si a pretului unui modius de grâu, pentru a putea estima nivelul de trai al soldatilor în acele vremuri.

Perioada	Venitul soldatilor / zi	Prețul unui modius de grâu
211 - 210 î.HR.		20 - 24 ași
203 î.HR.		4 ași
200 - 150 î.HR.	3 ași	4 ași
141 î.HR.	5 ași	6 ași
123 î.HR.	soldat : 1/2 denar centurion: 1 denar	6.33 ași
100 î.HR.	cavaler : 1 1/2 denar	8 ași
73 î.HR.	5 ași	12 ași
46 î.HR.	10 ași	12 ași

Tabelul 5 Veniturile soldaților în republică raportat la prețul unui modius de grâu

Odata cu trecerea la principat, armata devine treptat o arma în cadrul luptei interne pentru accederea la tron. În secolul III are loc o adevarata anarhie militara, care isca situatii dramatice, unii caesari, sau uzurpatori fiind linsati de legiunile contracandidatilor la tron înainte ca imaginea lor sa fie cunoscuta de catre atelierile monetare, dupa domnii de câteva luni. Veniturile soldatilor în imperiu erau urmatoarele:

An	Venitul soldatilor / zi	Prețul unui modius de grâu
0	10 as	16 as = 1 den.
60	16 as	32 as = 2 den.
170	13 as	40 as = 2 den. 8 as
218	16 as = 1 denar	68 as = 4 den. 4 as
305		2 - 10 nummi

Tabelul 6 Veniturile soldaților în imperiu raportat la prețul unui modius de grâu

Încheiem aceasta lucrare, în speranta ca am adus informatii utile si am pus în lumina aspecte interesante ale vietii din Roma antica, reflectate în numismatica.

Autor: Bogdan Cacuci

Botezul si Marturiile de Botez

Pentru o buna înțelegere a importanței medaliei marturii de botez încercăm a descrie botezul și ce înseamnă aceasta pentru creștin.

Răsfoind o serie de carti cu subiect religios, care ar putea lamuri un astfel de demers, m-am oprit la „Indrumari liturgice pentru preoti si popor”, scrisa de iconom Ilie Teodorescu, în anul 1923.

Iata unele lamuriri date aici spre înțelegerea noastră: Ritul cuprinde totalitatea formelor liturgice necesare savârșirii serviciului religios sau a unei taine; iar ritualul este rânduiala în care urmează și se îndeplinesc aceste forme la savârșirea și împartășirea sfintelor taine. Avem ritualul botezului și al celorlalte taine, ritualul Sfintei Liturghii etc., ritual ce cuprinde în sine toate elementele necesare manifestării cultului intern privit ca un total al ideilor și adevărilor religioase ce formează sufletul cultului.

Sfintele taine sunt acele acte sfinte prin care se comunica sufletului credinciosilor darul cel nevazut al lui Dumnezeu.

Biserica ortodoxa are sapte taine : Botezul , prin care omul se naste în mod misterios pentru viața spirituală; mirungerea , prin care primește darul întăritor ; cuminicatura , prin care dobândește hrana cea duhovnicească ; pocainta , prin care se primește darul de a renaste pe alții duhovnicește ; cununia , prin care se sfinteste însoțirea barbatului cu femeia și creșterea pruncilor și maslul , prin care se da vindecarea de boalele sufletesti și trupesti.

În anul al 15-lea al împăratiei lui Tiberius (14-37 a.Chr.) , Ioan Profetul predica botezul pocăinței pentru iertarea pacarelor, savârșind acest act în râul Iordan pentru toți cei ce-si marturiseau pacatele. Înainte de a-si începe activitatea mesianică, Domnul Isus s-a botezat și dânsul, zicându-i Ioan : „Eu trebuie sa ma botez de tine si tu vii la mine ? Lasa acum, raspunse Isus, ca asa se cade noua ca sa plinim toata dreptatea”.

Av.

FIG.1

Rv.

Atunci Ioan boteza pe Domnul și în acele momente cerul se deschise, Duhul Sfânt se coboară peste El în chip de porumbel (porumbel), auzindu-se glasul din cer, zicând : „Acesta este Fiul meu cel iubit întru carele am binevoit pre acesta sa-L ascultati”.

În amintirea acestui fapt, Biserica a asezat sarbatoarea botezului sau aratarea Domnului în ziua de 6 ianuarie. Botezul Domnului se mai numeste lumina sau luminare, iar ziua acestei

sarbatore ziua luminelor sau sfânta lumina iar cei nou botezati se numesc luminati.

Asadar putem explica imaginea de pe marturiile de botez ca acel triunghi înconjurat de raze ca fiind Sfânta Treime, ce se arata lui Isus când este botezat (fig.1 rev.), porumbelul fiind Duhul Sfânt (fig.1 av.)

Botezul este, asadar, prima taina, prin care omul prin apa și prin duh, se curata de pacat și se face membrul bisericii lui Hristos, si mostenitor al împăratiei lui Dumnezeu.

Ritualul botezului cuprinde mai multe etape graduale și înarcate de simbolism. Cel botezat intra în biserică, dezbrăcat și întâmpinat de preot care suflă de trei ori asupra-i în chip de cruce, însemnându-l de trei ori la frunte, la gura și la piept zicând : „Măinile tale m-au făcut și m-au zidit”. Pune mâna pe capul celui ce se botează și zice rugăciunea : „În numele tau Doamne, Dumnezeu adevăratului...”. Se rostesc cele trei rugăciuni de exorcisme și o a patra de rugă la Dumnezeu să aducă asupra celui botezat lumina Evangheliei, să-i însotească viața de înger luminat și să-l mântuiască de toată bântuiala potrivnicului. Preotul suflă de trei ori peste cel botezat în chipul crucii zicând : „Departează de la dânsul pe tot vicleanul și necuratul duh, ce se ascunde și se încuibă în inima lui”. Se întoarce cel ce se botează cu fața spre apus întrebându-l de trei ori dacă se leapada de satana, apoi de alte trei ori dacă s-a lepadat. Raspunsul vine de la preot și nas, sau de la cel ce se botează, atunci când are vârsta și puterea raspunsului.

Urmează întoarcerea cu fața spre răsărit și rostirea legământului împreunării față de Hristos, repetat tot de trei ori. Aflăm astfel unde este locul vicleanului și necuratului și mai apoi locul luminii și credinței în cel bun și milostiv.

Av.

FIG.2

Rv.

Ultima oară, printr-o singură întrebare, se asigură dacă se închina lui Hristos, raspunsul fiind : „Închinu-mă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimeii cei de o ființă și nedespărțită”. (fig.2 Rv.) Se citește rugăciunea ca Dumnezeu să cheme pe cel ce se botează la lumina Sa cea sfântă și să-l învrednicească de marele har al sfântului botez.

Ritualul propriu-zis al botezului începe cu sfintirea apei și a undelemnului, cu cel din urmă se unge cel ce se botează simbolizând împacarea cu Dumnezeu, numit și al mântuirii,

al tariei credintei crestinești în lupta cum cei potrivnici.

Dupa ungere se savârseste taina botezului când preotul ia copilul gol si stând cu fata spre rasarit, îl afunda de trei ori în apa sfintita (fig.3) zicând :

„Boteza-sa robul lui Dumnezeu în numele Tatalui,amin si al Fiului, amin si al Sfântului Duh, amin, acum si pururea si în veci vecilor.Amin”.

Av. FIG.3 Rv.

Aceste trei afundari si scoateri din apa sfintita, pusa într-o cristelnita, închipuiește credinta în Sfânta Treime (afundarea reprezinta moartea si înmormântarea lui Isus ; scoaterea din apa- învierea lui Hristos si renasterea într-o noua viata a omului).

Botezatul se înbraca în haine albe, semn ca s-a curatit de tot pacatul. Se da apoi lumânarea de botez, aprinsa si fiindca cel botezat are nevoie de puterea darului Sfântului Duh pentru a se întari în noua viata spirituala, se da cu Sf. Mir în chip de cruce, la frunte, nari, gura, urechi, piept, mâini si picioare. Ultimele acte cuprin rugaciunile spalarii de Sf. Mir cu un burete udut în apa si taierea parului crucis de preot (par ce se pastreaza legat cu funta rosie si pus în chichita lazii de zestre a familiei, si aratat copilului la vârsta de sapte ani pentru a fi destept).

Întrearea în înparatia harului si darului mânduirii se comunica o data cu prima sfânta împartasanie (fig.4).

Av. FIG.4 Rv.

Ritualul botezului face parte din ceremonialurile de trecere intra-grup ce constituie o forma de comunicare duala în care botezatul si grupul din care face parte pregatesc o noua stare spirituala a insului.

Medaliile-marturii de botez completeaza unele aspecte ale creintei crestine si prin frumusetea gravurii facuta uneori de artisti cunoscuti (fig. 5), devin adevarate opere de arta.

Prin ele putem afla cine a fost botezatul-l, la ce data si la ce distanta în timp de la nastere, cine i-au fost parintii spirituali, ce

Av. FIG.5 Rv.

putere economica aveau familiile celui botezat.

Se distribuiau participantilor, ca marturie peste ani a savârșii acestui act iar acestia, în cadrul festinului ce urmeaza, aduceau daruri pentru cel botezat. Interesanta este imaginea unei mame (probabil nasa copilului) ce ofera preotului pruncul spre a fi botezat, iar în exerga, jos, cuvintele : „Lasati copiii sa vina la mine” (fig.6), un îndemn spre credinta înca din rasaritul vietii când se crede ca astfel ei sunt scutiti de boala si necazuri.

Av. FIG.6 Rv.

Numarul acestor piese este limitat, cunoscundu-se din culegeri speciale, aproximativ 52 iar într-un articol scris de prof. dr. Toma Radulescu alte 43 ce reunesc piesele colectiilor : Ion Georgescu si Muzeul Olteniei Craiova.

**Autori: Ing. Ion Georgescu
Alexandru Marian Georgescu**

BIBLIOGRAFIE :

1. Ilie Teodorescu, *Indrumari liturgice pentru preoti si popor*, Bucuresti, Ed. Librăriei SOCEC si Co., Societate anonima, 1923
2. George Buzducan, George Nicolita, *Medalii si plachete românești . Menoria metalului*, Ed. Stiintifica ,Bucuresti 1971
3. Lucia Terzea-Ofirim, *Ce mi-e drag nu mi-e urât- O antropologie a emotiei*, Ed. Paideia, 2002
4. Valeriu Balteanu, *Dictionar de magie populara româneasca*, Ed. Paideia, 2003

FIG.7

FIG.8

FIG.9

O Scurta Istorie a Monedei Romanesti Moderne (II)

După ce se stinge din viață Ferdinand I, în mod normal, principele mostenitor Carol trebuia sa-i urmeze la tron, însă acesta a renunțat în repetate rânduri la calitatea de mostenitor al Coroanei României. În această situație s-a constituit o Regentă, (Mihai, fiul lui Carol, având în 1927 vârsta de 5 ani) care îi cuprindea pe principele Nicolae, patriarhul Miron Cristea și Gheorghe Buzdugan. În perioada de 3 ani, cât a durat Regenta, au fost emise doar două monede, având câte trei variante, însă asupra lor vom reveni la a doua domnie a lui Mihai I.

Dacă în perioada anterioară Carol renunțase în repetate rânduri la Tronul României, după 1927 începe să-și afirme dorința de a reveni în țară, lucru ce îl va reuși în 1930 când, la 8 iunie s-a realizat ceea ce s-a numit Restauratia - instalarea lui Carol pe Tronul României. Carol II va domni între 1930 - 1940, perioadă în care România va cunoaște criza economică, drumul către dictatura regală, frământările dinaintea celui de-al doilea război mondial dar și rapturile teritoriale din 1940. În această perioadă România a cunoscut prima manifestare a cultului personalității - a lui Carol II. Acest cult este prezent și pe monedele emise în timpul cât Carol II s-a aflat pe Tronul României. Dacă la început emisiunile monetare au preluat unele din probele din timpul lui Carol I, ulterior se cunoaște o mare varietate de monede, în majoritatea lor înfățișându-l pe Carol II. Un adept al uniformelor,

Carol II este înfățișat pe monede în costume de gală sau având un coif și penaj. În afară de monedele având pe revers stiuetele de porumb, pe toate emisiunile se află efigia lui Carol II ori înfățișându-l pe acesta călare. Pe unele monede a fost reprezentată stema mică a țării cu un scut având cifra regală. Într-un tiraj de aproximativ 700.000.000, au existat un număr de 33 emisiuni dintre care 12 din cupru-nichel-zinc, 4 din nichel, 5 din argint și între 1939-1940 12 din aur - cel mai mare număr de emisiuni de monede din aur rezidând din același cult al personalității. Cele mai multe probe au fost din cupru-nichel zinc, dar au fost confectionate și din metal galben, nichel sau argint, fiind în număr de 14.

Monedele jubiliare din aur emise în timpul lui Carol II pot fi împărțite în două categorii: cele cu valoare nominală (20 lei, 100 lei) și cele fără valoare nominală cunoscute și sub numele de "Galben Mare". Pe cele din prima categorie pe avers se afla efigia lui Carol II spre stânga, iar pe revers sunt reprezentate stema României, o acvilă cu stema României pe scut, un arhanghel înaripat ținând o spadă și având în față stema României, iar pe cele din 1940 se afla coroana regală susținută de cifra regală. Emisiunile din aur fără valoare nominală din 1939 îl înfățișează pe Carol II călare spre stânga și având inscripția "CAROLVS II", pe revers fiind pe una dintre ele lupoaca cu Romulus și Remus,

dedesupt scutul cu stema țării despartite de o friza cu inscripția "ROMANIA", iar pe cealaltă aflându-se un tânăr cosos - scena atipică - tânărul cosește cu mâna stângă. Pe una din monedele din aur din 1940 este înfățișat pe avers Carol II călare spre stânga, dedesupt "10 ani", iar deasupra inscripția "CAROL II REGELE ROMANILOR", pe revers este bustul împăratului Traian ținând în mână dreaptă o spadă iar în mâna stângă coroana regală, jos se afla inscripția "8 iunie 1930 8 iunie 1940".

Pe cea de a doua pe avers este înfățișat Carol II călare spre dreapta, iar pe revers este Carol II în costum de aviator, o țărancă care îi ofera un ulcior cu apă, în fundal o elice de avion, iar dedesupt "8 iunie 1930 8 iunie 1940". Greutatea acestor "Galbeni Mari" era de 42 g. Tirajul acestor monedele din aur nu este cunoscut.

Evenimentele din vara anului 1940 l-au făcut pe Carol II sa renunte la tron în favoarea fiului sau Mihai I, regele care a avut două domnii: prima între anii 1927-1930, iar cea de-a doua între 1940-1947. În domnia lui Mihai I din anii 1940-1947 România a participat la al doilea război mondial și a cunoscut impunerea regimului comunist cu ajutorul Armatei Rosii, dar și un eveniment unic cum a fost cel al așa-numitei "Greve regale".

În perioada regentei au fost emise două monede, una de 5 lei având trei variante și una de 20 lei, cunoscută și sub numele de "Hora" având la rândul ei trei variante, după numele gravurii sau a monetației emitente. Aceste monede sunt din cupru-zinc-nichel și au avut un tiraj de peste 100.000.000.

Între 1940-1947 au fost emise, într-un tiraj de aproximativ 700.000.000, 27 monede din care 8 din cupru-nichel-zinc, 8 din argint, 5 din zinc, 3 din fier placat cu nichel, 2 din aluminiu și o monedă din aur. Au fost 6 probe din metal galben, metal

alb, zinc sau cupru-nichel-zinc. Se remarcă moneda de 250 lei din 1940 care, deși a fost batută, nu a circulat. De menționat aici sunt moneda de 500 lei din 1941 avându-l pe revers pe Ștefan cel Mare în genunchi, spre dreapta ținând în mâini o mănăstire și având inscripția pe cerc "MOLDOVA LVI ȘTEFAN IN VECI A ROMANIEI", iar pe muchie lozinca "PRIN STATORNICIE LA IZBANDA". Moneda din aur emisă în timpul lui Mihai I mai este cunoscută sub numele de "Ardealul nostru" și a avut un tiraj de 1.000.000 exemplare și o greutate de 6,55 g. Pe aversul monedei sunt înfățișate suprapuse în planuri Mihai Viteazul purtând căciula, Ferdinand I și Mihai I purtând pe cap câte o cască de război, având între două cercuri concentrice înscris sus "ARDEALUL NOSTRU", jos "1601 - 1918 - 1944", iar pe revers, în centru acvila purtând coroana și ținând în cioc crucea, dedesupt "ROMANIA", pe cerc fiind dispuse cele 11 steme ale județelor Transilvaniei. Pe muchie "NIHIL SINE DEO". A fost emisă o singură monedă de aur, însă trebuie avut în vedere situația în care se afla România și ce însemna ea după Dictatul de la Viena. Același lucru se poate spune și despre moneda cu Ștefan cel Mare după războiul din 1940. Tot în 1941 au fost emise două monede de 250 lei una având lozinca pe muchie "NIHIL SINE DEO", iar cealaltă "TOTUL PENTRU ȚARĂ".

Cresterea accelerată a inflației a impus stabilizarea din 15 august 1947 când au fost emise monede cu valorile de 50 bani, 1 leu, 2 lei și 5 lei, cea de 5 lei fiind din aluminiu. Atunci s-a schimbat 1 leu nou pe 20.000 lei vechi, însă nu au fost înlocuiți toți banii, ci aproximativ 48 mld. lei pe 2,8 mld. lei, inclusiv valuta și aurul de la populație.

La 30 decembrie 1947 regele Mihai I este obligat de către guvernul procomunist să abdice și România devine Republica Populară Română.

Autor: Cezar Petre Buiumaci

BIBLIOGRAFIE (I - II):

1. George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Ed.Sport-turism, București, 1977;
2. Constantin I. Stan, *Regele Ferdinand I "Integritorul"* (1914 - 1927), Ed.Paideia, București, 2003;
3. Petre Turlea, *Monarhia în istoria românilor 1866 - 1947* - Curs universitar, f.e, f.l., f.a.

Moneta lui Basarab-Voevod

Nu demult am avut prilejul sa gasesc in colectiunea regretatului C. Alessandrescu, fost membru fondator al Societatii Numismatice Romane, o interesanta moneda romaneasca, despre care n-au avut cunostinta pana acum decat foarte putini numismati si a ramas inedita: Numai in trecut o mentionase pe la 1910 d-I N.Docan in lucrarea sa "Studii privitoare la numismatica Tarii Romanesti" descriind-o ca "un mic banut de argint, asemanator in totul, ca tip, marime si executie monetei lui Vladut, iar ca marime si executie, monetelor lui Stefan cel Mare si pe cari se citeste neindoelnic, pe avers si revers legenda "IW Basarab Voevod". D-I Docan a atribuit acest banut lui Negoe Basarab.

Exemplarul din colectiunea Alessandrescu se infatiseaza astfel:

Fig. 1

Av: Scut despicat avand in primul cartier un crai nou miscandu-se deasupra unui soare cu sase raze, in al doilea trei fascii.

Rev: Coif in profil spre dreapta, avand in varf o acvila cu aripile stranse si cu capul spre stanga.

Diametrul 15mm. Executia neingrijita (Fig. 1).

Tipul de pe revers il intalnim pe monetele tuturor Domnilor munteni din dinastia Basarabilor, cel de pe fata nu se gaseste decat pe doua feluri de monete muntene : pe cele atribuite de Sturdza lui Vlad Dracu si apoi lui Vladut (Fig. 2) si pe cele atribuite lui Radu cel Mare.

Am aratat in alta parte, ca tinand seama de documentele istorice ce posedam si de tezaurile monetare descoperite pana acum, banii atribuiti de Sturdza lui Vlad Dracu nu pot fi batuti de acesta, caci el in toate documentele atat slave cat si latinesci, precum si in pecetile sale, porta numele Vlad, nu Vladislav, cum se gaseste pe monete. Am emis deci ipoteza, conforma cu starea actuala a izvoarelor, ca monetele acestea nu pot fi decat ale lui Vladislav II (1447-1456), unul dintre urmasii lui Vlad Dracul.

Deci ele nu pot fi atribuite nici altor Domni cu numele de Vlad din veacul al XV-lea (Vlad Tepes, Vlad Calugarul) si cu atat mai putin lui Vladut, de la inceputul veacului al XVI-lea.

Dar mai exista si un alt motiv foarte important, care ne

impiedica de a considera aceste monete ca posterioare al lui Vladislav II monetaria Tarii Romanesti a incetat de a mai functiona si nici un Domn muntean din a doua jumatate a veacului al XV-lea sau din veacul al XVI-lea, n-a mai batut monete.

Constatatarea aceasta are valoare si pentru determinarea monetelor atribuite lui Radu cel Mare (Fig. 3), ele nu pot fi batute decat de un Domn cu acest nume din prima jumatate a veacului al XV-lea.

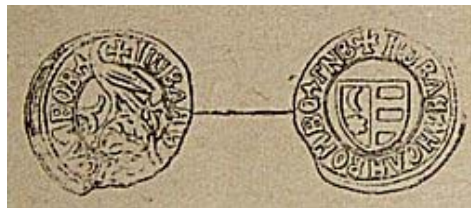

Fig. 2

Fig. 3

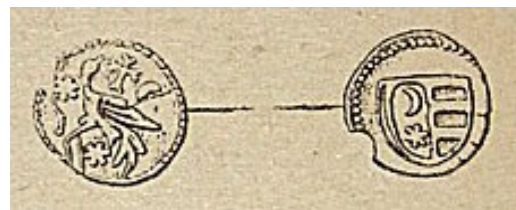

Fig. 4

Ale lui Radu I, care a domnit pe la sfarsitul veacului al XIV-lea, si a fost tatal lui Mircea cel Batran, nu pot fi, caci nu s-au gasit in nici unul din tezaurile monetare care contin bani de la acest Domn. Astfel nu le putem atribui decat lui Radu II cel Plesuv (1422-1427), fiul lui Mircea cel Batran.

Tot de la Vladislav II sau Radu II trebuie sa fie si moneda anepigrafa, atribuita de Sturdza lui Vladut (Fig. 4), deoarece atat ca timp cat si ca executie este identica cu banii acestora.

Tinand seama de consideratiunile de mai sus, putem determina cu destula precizie moneda lui Basarab-Voevod.

In primul rand ea nu poate fi decat de la un Domn cu acest nume din prima jumatate a veacului al XV-lea. Dar in acel timp gasim in Tara Romanesca doi Domni cu numele Basarab: unul pe la 1443, Basarab II, si altul aratat de un document ca inaintasul imediat al lui Vladislav II. Acesta ar fi Basarab III.

De alta parte moneda noastra este in totul asemanatoare cu cea al lui Vladislav II, urmasul imediat al lui Basarab III. Deci exista posibilitate cu mult mai mare sa fi fost batuta de acest Basarab si nu de Basarab II. Astfel, pana la proba contrarie, o putem atribui lui Basarab III.

Moneta aceasta are importanta caci ne permite sa complectam intru catva seria Domnilor munteni care au batut monete.

S-au putut identifica pana acum cu precizie monetele celor mai multi dintre acesti Domni si n-a mai ramas sa cunoastem decat cele batute de Alexandru Aldea, Vlad Dracu si Dan III, pentru ca sa avem seria neintrerupta a tuturor Domnilor cari au batut moneta, de la Vladislav I (1364) pana la Vladislav

II (1450). Cercetari norocoase ne vor permite, probabil, sa descoperim si monetele acestor Domni.

Acest articol este semnat de Constantin Moisil si a aparut in 'Cronica Numismatica - Foaie de informatiuni a Societatii Numismatice Romane' - anul I, nr. 1 - mai 1920.

Articolul a fost editat de Monika Balazs.

Stiri Numismatice

Autoritatile americane au returnat Arabiei saudite peste 60 kg. de monede antice, pe care agentii americani le-au confiscat de la o persoana care le-a sustras ilegal de pe o epava din Marea Rosie. Monedele au fost duse la un profesor in arheologie de la Universitatea din Florida care le-a identificat ca fiind monede din lumea musulmana din sec 13.-14. Cele aprox. 800 de monede au fost returnate autoritatilor saudite dupa ce au fost restaurate.

Aprox. 300-400 monede venetiene de cupru au fost descoperite cu ocazia unor sapaturi din Nicosia, Cipru. Monedele au fost gasite langa ramasitele unei bai turcesti, care se crede ca a fost construita in perioada cand aici inca se mai foloseau monedele batute in Venetia.

Arheologii chinezi au descoperit cateva sute de monede vechi de 1700 ani in provincia Shaanxi. Monedele de tip Wuzhu au fost descoperite cu ocazia unor sapaturi la un mormant din timpul dinastiei Han.

Doua monede de aur extrem de rare vechi de 430 ani din Scotia au fost vandute la o licitatie din Londra pentru un total de 89.700 lire sterline. Piese sunt monede de 20 scots din timpul lui James VI, datate 1575 si 1576, iar din cate se stie exista doar cate 7 exemplare din fiecare care se afla in colectii particulare.

Banca Nationala din Korea a vandut la licitatie pe inernet noile bancnote cu vloare nominala de 5000 won cu numerele seriale sub 10.000. Pretul mediu obtinut penru o bancnota a fost de 38.000 won. Setul care a obtinut cel mai mare pret a fost un lot de 10 bancnote cu numerele seriale de la 7771 la 7780, pentru care castigaorul a licitat 8.3 milioane won, deci de 166 ori valoarea nominala. Pana la urma castigatorul acestui set a refuzat sa plateasca piesele castigate. Cel mai mic numar de

serie, 101, a obtinut un pret final de 1000 de ori valoarea nominala, dar si castigatorul acestei piese a refuzat s-o plateasca la final.

Un tezaur de 621 monede romane a fost descoperit pe un camp din Suffolk (Marea Britanie). Monedele sunt din timpul uzurpatorilor Carausius (287-293AD) si Allectus (293-296AD). Mai multe muzee din zona si-au exprimat interesul de a cumpara acest tezaur.

SUA va bate o moneda comemorativa pentru Luis Braille, pe care pe avers va aparea inventatorul iar pe revers numele lui, scris in codul braille.

Monetaria din Nepal Rastra Bank a batut o moneda comemorativa cu ocazia 'jubileului de argint' al World Hindu Federation si cu ocazia al 56-lea zile de nastere al regelui Komal Rajya Laxmi Devi Shah.

Banca Nationala a Turkmenistanului a batut 6 monede comemorative de argint si aur, cu ocazia zilei de nastere al presedintelui Niyazov. Monedele prezinta fiecare pe o parte cate un volum din cele 6 scrise de Niyazov, iar pe cealalta parte vulturul cu 5 capete, emblema presedintelui.

In SUA a aparut cartea 'The 100 Greatest American Currency Notes', de Q. David Bowers si David M. Sundman. Cele 100 de bancnote despre care vorbeste lucrarea au fost votate de istorici, dealeri si cercetatori.

Banca Centrala din Emiratele Arabe Unite va bate monede comemorative de aur si argint in memoria presedintelui Shaikh Zayed bin Sultan Al Nahyan, fondatorul Emiratelor. Monedele de aur au 60 si respectiv 40 de grame si vor fi vandute la cursul zilei. Cele de argint au valoare nominala de Dh100.

COLECTIONARUL ROMAN - revista online gratuita pentru colectionari

Editori:

Dragos Baldescu - e-mail: dragosbaldescu@yahoo.com, moderator al sectiunii de decoratii a forumului www.worldwar2.ro

Aldor Balazs - e-mail: office@transylvanian-numismatics.com, administrator al forumului www.transylvanian-numismatics.com

Nu ezitati sa ne contactati pentru orice intrebari, contributii, observatii, pe e-mail sau pe cele doua forumuri

